

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2019.gada 26.martā Nr. 1-12/5

Valsts policijas
Vidzemes reģiona pārvaldes
priekšniekam I.Mitrošenko
Rīgas iela 50
Valmiera, LV-4201
kanc@vidzeme.vp.gov.lv

Zināšanai: Limbažu iecirkņa
priekšniekam A.Spandegam
Cēsu iela 28
Limbaži, LV-3200
agris.spandegs@vidzeme.vp.gov.lv

*Par vizīti Limbažu iecirkņa
īslaicīgās aizturēšanas vietā*

2019.gada 20.martā Tiesībsarga biroja Pilsonisko un politisko tiesību nodaļas juridiskais padomnieks Juris Siļčenko un vecākais jurists Matīss Malojlo bez iepriekšēja brīdinājuma apmeklēja Valsts policijas Vidzemes reģiona pārvaldes Limbažu iecirkņa īslaicīgās aizturēšanas vietu (turpmāk – ĪAV). Pārbaudē piedalījās Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Limbažu iecirkņa priekšnieks Agris Spandegs un Kārtības policijas priekšnieks Ivo Viļķins.

Tiesībsarga biroja darbinieki apskatīja Limbažu ĪAV telpas, veica pārrunas ar iecirkņa un ĪAV darbiniekiem. Vizītes laikā ĪAV neatradās personas, kuru brīvība būtu ierobežota, kā arī policijas darbinieki.

Limbažu iecirkņa amatpersonas informēja par darbinieku trūkumu, kā rezultātā personas ĪAV tiek ievietotas uz laiku līdz 48 h. Ja personas brīvību nepieciešams ierobežot uz ilgāku laiku (piemērots apcietinājums), personas tiek nogādātas uz Valmieras vai Cēsu ĪAV. Savukārt procesuālo darbību veikšanai izmeklētāji dodas uz Valmieras cietumu. Gadījumā, ja ĪAV tiek ievietotas personas, viņu uzraudzību nodrošina no citiem dienestiem nozīmētas amatpersonas.

No amatpersonu sniegtās informācijas var secināt, ka darbinieku trūkuma dēļ iespējamās situācijas, ka Limbažu iecirkņa dežūrdaļā un ĪAV nakts laikā ir tikai viens darbinieks. Arī šādā situācijā iespējami gadījumi, kad nepieciešama darbinieka nekavējoša iejaukšanās (konflikts starp ĪAV ievietotajām personām vai suicīda mēģinājums ĪAV). Tomēr viens darbinieks objektīvi nevarēs nekavējoties sniegt nepieciešamo palīdzību, vienlaicīgi sazinoties ar citiem darbiniekiem vai palīdzības dienestiem. Savukārt viena darbinieka aktīva rīcība var radīt draudus viņa drošībai, kā arī sabiedrības drošībai kopumā ieslodzītās personas bēgšanas gadījumā.

Vispārējie apstākļi

Limbažu ĪAV kopā ir 8 kameras – 2 administratīvajā kārtībā ievietotām personām un 6 kriminālprocesuālā kārtībā ievietotām personām. Kā norādīja darbinieki, ĪAV kopumā gultasvietas ir 37 personām. ĪAV bija divas telpas procesuālo darbību veikšanai, telpa biometrijas datu iegūšanai un aizturēto fotografēšanai, kā arī saimniecības telpas, mazgāšanās telpa, tualete, telpa personas apskates veikšanai un gultas piederumu telpa. Darbavieta ĪAV darbiniekiem ierīkota gaitenī, kur glabājas dažādi uzskaites žurnāli.

ĪAV ir ierīkots plašs, asfaltēts pastaigu laukums. Tomēr tajā nav uzstādīta nojume, lai nodrošinātu pastaigas arī sliktos laika apstākļos. Turklāt pastaigu laukums atrodas tālu no ĪAV darbinieka darbavietas un ārpus tiešas redzamības. Kā norādīja Limbažu iecirkņa amatpersonas, aizturētās personas savas vajadzības/vēlmes var darīt zināmas darbiniekam caur videonovērošanas kamerām, kuras uzstādītas pastaigu laukumā. Ņemot vērā to, ka aizturētām personām nav citu iespēju sazināties ar ĪAV vai iecirkņa dežūrdaļas darbiniekiem, pastāv iespējamība, ka, notiekot nelaimes gadījumam vai strauji pasliktinoties pastaigu laukumā esošās personas veselības stāvoklim, var netikt savlaicīgi sniegta nepieciešamā palīdzība.

Pienesumi ĪAV nav atļauti. Darbinieki esot izgājuši apmācības darbam ar nepilngadīgajiem. Problēmas ar aizstāvja nodrošināšanu aizturētajiem nav bijušas.

Personām ar invaliditāti (kustības traucējumiem) pie iecirkņa ieejas ir uzstādītas slieces uzbraukšanai. Tomēr to slīpums rada šaubas, ka persona ratiņkrēslā bez ārējās palīdzības varētu tās izmantot, lai nokļūtu līdz iecirknim.

ĪAV tiek veikta koplietošanas telpu videonovērošana. ĪAV kamerās videonovērošanas iekārtas nav uzstādītas. No 2017.gada 21.marta spēkā Ministru kabineta noteikumi Nr.153 “Kārtība, kādā policija veic novērošanu, izmantojot tehniskos līdzekļus, kā arī šādas novērošanas rezultātā iegūto datu apstrādi”, kuru 4.punkts paredz pienākumu veikt videonovērošanu kamerās, kurās personas ievietotas līdz 48 h.

Limbažu iecirkņa amatpersonas norādīja, ka darbinieki veic novērošanu apgaitu laikā naktīs, t.i., reizi pusstundā. Tomēr, ņemot vērā darbinieku trūkumu, pastāv pamatotas šaubas par minētā pienākuma striktu izpildi, un ir

pamats uzskatīt, ka personu novērošana, kā arī Ministru kabineta noteikumu Nr.153 prasības Limbažu ĪAV netiek nodrošinātas.

Personu ievietošana ĪAV

Limbažu iecirknī diennakts gaišajā laikā atrodas abu dzimumu darbinieki. Tomēr nakts laikā var būt gadījumi, kad dežurējošā maiņā ir tikai viena dzimuma darbinieki. Līdz ar to var rasties grūtības ar pretējā dzimuma personu pārmeklēšanu. Limbažu iecirkņa amatpersonas norādīja, ka pārmeklēšanai nepieciešamības gadījumā varot tikt pieaicināts Limbažu pašvaldības policijas darbinieks.

Dežūrdaļā veic tikai virspusēju personas pārmeklēšanu. Savukārt pilnu pārmeklēšanu nepieciešamības gadījumā ĪAV darbinieki veic atsevišķā telpā.

Darbinieki informēja, ka ārvalstnieki ĪAV nonāk reti un atrodas īslaicīgi (dažas stundas līdz tos pārņem Valsts robežsardzes darbinieki).

Izņemtās mantas glabājas ĪAV atsevišķā telpā un tiek izsniegtas pēc personas pieprasījuma.

Higiēnas un pirmās nepieciešamības preces izsniedz ĪAV dežurants. Ja persona izsaka sūdzības par veselības stāvokli, tiek konstatēti miesas bojājumi vai persona norāda uz nepieciešamību lietot medikamentus, tiek izsaukta neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta brigāde.

Kameras

Kameras personām, kuras izcieš administratīvo sodu, kā arī kriminālprocesa ietvaros aizturētām personām, aprīkotas ar divstāvīgām gultām (ar gultas vietām 4-6 personām). Kamerā ir izlietne ar aukstā ūdens padevi, virs kuras ierīkots plaukts. Katrai gultasvietai blakus ir ķebļis, tomēr galda pie kura ieturēt maltīti kamerās nav. Ņemot vērā minēto, aizturētajām personām nav iespēju ieturēt maltīti pienācīgos apstākļos (t.i., pie galda). Aizturētajiem izsniedz arī gultas veļu, spilvenu un dvieli – gultas veļu mazgā pēc katras personas lietošanas ķīmiskajā tīrītavā.

Kamerās bija ierīkotas darbinieku izsaukšanas pogas. Tomēr vizītes laikā apskatītajās kamerās tās bija demontētas vai salauztas.

Sanitārais mezgls ar ūdens padevi ir pilnībā atdalīts no pārējās kameras telpas. Logu ailēs ir iemūrēti dzeltenas nokrāsas stikla bloki, kuru gaismas caurlaidība ir neliela, kā arī tie liedz nodrošināt dabīgās ventilācijas iespēju. Turklāt ailēm priekšā bija uzstādītas metāla konstrukcijas. Līdz ar to kamerās nav pieejams dabīgais apgaismojums un ventilācija. Savukārt mākslīgais apgaismojums ir pārslēdzams dienas un nakts režīmā, mākslīgā ventilācija kamerās ir pietiekama.

Apskatītajās kamerās nebija izvietoti izraksti no normatīvajiem aktiem, kuros noteiktas ĪAV ievietoto personu tiesības un pienākumi.

Limbažu ĪAV tika konstatētas divas flīzētas kameras bez aprīkojuma, kurās, kā norādīja darbinieki, tiek ievietotas agresīvas vai reibumā esošas

personas. Tomēr Aizturēto personu turēšanas kārtības likuma 2.pants neparedz šāda veida telpu ierīkošanu un personu ievietošanu tajās. Personu ievietošanas kritēriji minētās telpās nav reglamentēti, bet apstākļi tajās vērtējami viennozīmīgi negatīvi. Līdz ar to nevar tikt izslēgta iespējamība, ka personas tajās var tikt ievietotas ietekmēšanas vai sodīšanas nolūkā. Tādējādi, ievietojot personas minētajās telpās, pastāv necilvēcīgas vai cietsirdīgas apiešanās risks. Ņemot vērā minēto, ĪAV esošo personu ievietošana šajās telpās nebūtu pieļaujama.

Higiēna

Vizītes laikā tika konstatēts, ka sanitārie mezgli un kameras kopumā ir ilgstoši nepietiekami koptas, kas rada priekšstatu par netīrību tajās. Darbinieki norādīja, ka ĪAV telpu uzkopšana notiek pēc nepieciešamības. Ņemot vērā to, ka personu ievietošana ĪAV nav prognozējama, secināms, ka persona var tikt ievietota un atrasties kamerā, kurā uzkopšana nav veikta ilgāku laiku.

Ministru kabineta 2016.gada 16.novembra noteikumi Nr.726 "Higiēnas prasības īslaicīgās aizturēšanas vietā" 5.punkts paredz pienākumu veikt regulāru ĪAV telpu uzkopšanu neatkarīgi no aizturēto personu esamības. Līdz ar to secināms, ka Limbažu ĪAV netiek nodrošinātas Ministru kabineta noteikumu Nr.726 prasības.

Ēdināšana

ĪAV ievietoto personu ēdināšanu nodrošina uzņēmums, ar kuru noslēgts līgums. Darbinieki norādīja, ka ēdiens no Valmieras tiek piegādāts vienreizlietojamos traukos, tā daudzums pietiekams un kvalitāte esot laba.

Apkopojot iepriekš minēto, aicinu nodrošināt Limbažu ĪAV ar pilnvērtīgai funkciju izpildei nepieciešamo darbinieku skaitu, kā arī ĪAV telpu atbilstību Aizturēto personu turēšanas kārtības likuma, kā arī Ministru kabineta noteikumu Nr.153 un Nr.726 prasībām, vai arī izvērtēt šīs ĪAV turpmākās izmantošanas lietderību.

Vienlaikus aicinu izvērtēt un ievērot sniegtās rekomendācijas, kā arī mēneša laikā informēt par veiktajām darbībām. Pateicos par vizītes laikā amatpersonu sniegto informāciju un sadarbību ar Tiesībsarga biroja darbiniekiem.

Ar cieņu
tiesībsargs

J.Jansons

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu